

Nr 391.

Av herr **Andersson** i Dunker m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 24, med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1948 (nr 329) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet, m. m..

I propositionen nr 24/1951 föreslås ändringar i jordförvärvslagen, i lagen om kronans förköpsrätt och i lagen om arrendators förköpsrätt. De föreslagna ändringarna i jordförvärvslagen avse, dels att jämväl gåva skall inräknas bland de fång, för vilka lantbruksnämndens tillstånd erhålles, dels att i det fall jordbruksfastighet förvärvas medelst inrop på exekutiv auktion, fastigheten ånyo skall avyttras innan två år förflutit från det auktionen vann laga kraft, såvitt ej dessförinnan inroparen erhållit lantbruksnämndens tillstånd att behålla fastigheten.

Vad först de föreslagna ändringarna i jordförvärvslagen beträffar synas starka betänkligheter enligt vårt förmenande böra resas mot antagandet av desamma. Enligt vår mening kunna bestämmelserna om att fastighet, som förvärvats på exekutiv auktion, icke får behållas, vara ägnade att i hög grad medföra svårigheter för jordbrukarna ur creditsynpunkt. Som lagrådets ledamöter framhållit kan nämligen en sådan bestämmelse medföra stora risker jämväl för den lojala fastighetskrediten. Det förhållandevis ringa antal fall (30 st.), där ett illojalt utnyttjande av undantaget i hittills gällande förvärvslag om förvärv av jordbruksfastighet medelst inrop på exekutiv auktion förekommit, synes enligt vår mening icke böra medföra att en så rigorös bestämmelse som ett generellt förbud för inroparen att behålla fastighet, som inropats på exekutiv auktion, bör införas. Hela inteckningsinstitutet kan genom en sådan bestämmelse enligt vår mening äventyras. Icke minst i nuvarande tider med en ökad rationalisering inom jordbruket och i följd därav ökad kapitalinsats, är det naturligt att fastigheterna måste belånas, ofta upp till, eller till och med över, taxeringsvärdet. Någon möjlighet att erhålla vanlig bankkredit för att tillgodose hela belåningsbehovet förefinnes därför ofta icke. Skall därför den säkerhetsventil, som ligger i att kunna förvärva en fastighet på exekutiv auktion utan därmed följande tvång att inom viss tid avyttra den till ett begränsat antal köpare, som i förväg godkännas av lantbruksnämnden, frånryckas långivaren, synas stora risker föreligga för att jordbrukarnas kapitalbehov icke komma att bli tillgodosedda. Den spärr, som enligt förslaget skulle ligga däri att vid den inom två år föreskrivna tvångsförsäljningen någon försäljning icke behöver komma till stånd, därest icke det av utmätningssmannen fastställda värdet uppnås, torde icke medföra ett

undanröjande av betänkligheterna för eventuella kreditgivare. Det synes oss även, med hänsyn tagen till att den nuvarande jordförvärvslagen enligt lagens uttryckliga bestämmelser endast skall gälla till och med 30 juni 1953, icke vara aktuellt med att nu införa en bestämmelse av innebörd att fastighet skall avyttras inom två år efter det den förvärvats på exekutiv auktion. Denna bestämmelse skulle nu allenast bliva aktuell för sådana inrop å exekutiv auktion, som skett senast den 30 juni i år.

Vi anse heller icke skäl föreligga att utsträcka fången, för vilka tillstånd av lantbruksnämnden erfordras, jämväl till gåva. Som i lagrådet framhållits måste det anses som ett vida allvarligare ingrepp i den enskildes rätt att avhända honom en gåva än att hindra honom från att verkställa ett köp eller byte.

Vi anse sålunda, att de föreslagna ändringarna i jordförvärvslagen icke böra genomföras. Vi ifrågasätta i stället, om icke någon motsvarighet till nu gällande s. k. bulvanlagar kunde införas beträffande sådana fång, som skett i uppenbart syfte att kringgå jordförvärvslagens bestämmelser. I det fall att sådant syfte kan påvisas — vilket icke bör vara ogörligt — skulle ett kringgående av förvärvslagens bestämmelser medföra straff, lämpligen då urbota straff. Vi anse därför, att en utredning i berörda hänseende bör ske.

Beträffande de föreslagna ändringarna i lagen om kronans förköpsrätt och i lagen om arrendators förköpsrätt anse vi att skäl till dessa ändringar icke föreligga. Visserligen skall kronans förköpsrätt icke kunna utövas i annat fall än då arrendatorn är ägare av annan bärkraftig brukningsdel eller uppenbarligen besitter fastigheten av annan anledning än att bereda sig sin huvudsakliga utkomst av jordbruket därå. I åtskilliga fall är emellertid förhållandet det, att en jordägare visserligen har ett i och för sig bärkraftigt jordbruk men dessutom arrenderar närliggande fastighet, ofta av mindre storlek, på grund av att det ur rationaliseringssynpunkt är fördelaktigare att driva båda fastigheterna såsom en brukningsdel. Det synes icke vara i jordbrukets intresse, att en sådan rationalisering av jordbruksdriften skall förhindras genom att kronan framför arrendatorn skall erhålla förköpsrätt till den arrenderade fastigheten. Vi anse sålunda, att förslagen icke böra antagas.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte avslå de i Kungl. Maj:ts proposition framlagda förslagen till ändringar i jordförvärvslagen, lagen om kronans förköpsrätt och lagen om arrendators förköpsrätt och samtidigt anhålla att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning om möjligheterna för införande av särskilda straffbestämmelser för köpare, som i uppenbart syfte att kringgå jordförvärvslagen förvärvat jordbruksfastighet.

Stockholm den 6 februari 1951.

Harald Andersson
i Dunker.

Sam B. Norup.

Holger Adolfsson.
